

ТЕМА: Інтенсивне використання маток та підвищення їх багатоплідності

План

1. Фактори, які визначають інтенсивність використання маток для відтворення.
2. Особливості статевого розвитку свиноматок і їх використання для відтворення.
3. Періодичність змін в організмі незапліднених маток.

1. Фактори, які визначають інтенсивність використання маток для відтворення

Статева активність та заплідненість свиноматок значно залежить від температурних умов навколишнього середовища. Так, кількість перегулів значно збільшується влітку, коли температура в приміщеннях досягає 27-30 град. Це одна з причин зниження і якості сперми у кнурів, що негативно позначається на заплідненості свиноматок. В зв'язку з цим в приміщеннях для кнурів необхідно цілорічно підтримувати температуру в межах 15-17 град. ***Відтворна здатність свиней в значній мірі залежить від рівня годівлі та збалансованість раціонів за поживними і біологічно активними речовинами, зокрема незамінними амінокислотами, вітамінами, мікроелементами. Як матки так і кнури завжди повинні бути заводської вгодованості.*** Схуднення чи ожиріння маток призводять до яловості, малоплідності та малої маси поросят при народженні. ***Важливим фактором підвищення відтворної здатності свиней є точне встановлення початку охоти (рефлексу нерухомості) у свиноматок та своєчасне їх осіменіння, яке б співпало з настанням овуляції. Негативно впливають на відтворну здатність свиней велика їх скупченість, годівля неякісними кормами, стреси від перегрупувань.***

На інтенсивність використання свиноматок впливає ряд факторів, основними серед яких є:

- ✓ тривалість підсисного періоду,
- ✓ своєчасне виявлення охоти
- ✓ якість осіменіння (парування) свиноматок та інші.

Один із основних факторів підвищення інтенсивності використання свиноматок - раннє відлучення поросят, яке проводять в різні періоди. Найбільш поширеними є їх відлучення у 26, 30,45 і 60-денному віці. Саме від тривалості цього періоду в значній мірі залежить тривалість відтворювального циклу у свиноматок.

Цикл відтворення - період, що триває від опоросу до чергового опоросу свиноматок. Він складається із підсисного, холостого і періоду поросності.

В залежності від тривалості циклу відтворення свиноматок маємо і різні показники інтенсивності їх використання.

Інтенсивність використання свиноматок - число опоросів і кількість порослят, що отримують від свиноматки за рік.

Кількість опоросів від свиноматки за рік визначають діленням кількості днів року на тривалість циклу відтворення. Строки відлучення порослят від свиноматок залежать від прийнятої технології виробництва свинини, рівня годівлі підсисних свиноматок, забезпеченістю приміщеннями та енергоносіями (табл..35).

Таблиця 35

Тривалість відтворювального циклу у свиноматок при різних періодах відлучення порослят

Фізіологічні періоди	Тривалість періоду, днів			
Парування та поросність	114	114	114	114
Лактація	26	30	45	60
Холостий	21	21	21	21
Всього	161	165	180	195
Кількість очікуваних опоросів	2,26	2,21	2,03	1,87

На промислових комплексах, де вищезазначені показники знаходяться на відповідному рівні, застосовують раннє відлучення порослят (26, 30, 45 днів), а на племзаводах, племрепродукторах, як правило, у 45-60 денному віці.

2. Особливості статевого розвитку свиноматок і їх використання для відтворення

Свині сучасних порід виділяються дуже ранньою статевою зрілістю. Статева (фізіологічна) зрілість у свиней настає в 4-5 місячному віці. Приплід одержаний від тварин у такому віці буде маложиттєздатним, а самі свинки значно відставатимуть у рості та розвитку.

Свинок допускають до першого парування при досягненні ними господарської зрілості у віці 9-10 міс, при живій масі не менше 120 кг, кнурців у віці 10-12 міс. живою масою 150-180 кг.

Пізнє парування економічно не виправдане, так як впливає на зниження ефективності осіменіння та використання свиноматок.

3.Періодичність змін в організмі незапліднених маток

Свині належать до поліестричних (поліциклічних) тварин, тобто статеві цикли у холостих маток повторюються послідовно протягом цілого року.

У статевих органах свиноматки проходять періодичні зміни, які повторюються, якщо не відбулось запліднення в середньому через 21 день з коливанням від 11 до 42 діб.

У статевому циклі виділяють три основних стадії:

- ✓ *статевого збудження, з такими зовнішніми ознаками як тічка і охота,*
- ✓ *стадія затухання (гальмування), затухають усі ознаки статевих збудження,*
- ✓ *стадію зрівноваження, яка характеризується спокійною поведінкою, відсутністю реакції на кнура.*

Спочатку статевих збудження свиноматки неспокійні, стрибають на інших тварин, відмовляються від кормів, прагнуть до кнура, зовнішні статеві органи червоні, припухлі.

*У яєчниках, де розвиваються жіночі статеві клітини - яйцеклітини, утворюється велика кількість фолікулів, які на поверхні яєчників помітні у вигляді пухирців. У кожному яєчнику, в залежності від умов годівлі та утримання дозріває 10-20, а іноді і більше фолікулів. На останніх стадіях їх розвитку із фолікулярною рідиною до воронки яйцепроводу потрапляє яйцеклітина і цей процес називається **овуляцією**.*

Зовнішні ознаки при такому фізіологічному стані свиноматки проявляються у вигляді тічки і охоти.

*Тічка супроводжується статевим збудженням, із зовнішніх статевих органів виділяється слиз, **тривалість тічки - 2-4 доби.***

Охота настає приблизно через 24 години після перших ознак тічки і триває 1-2 доби.

Під час охоти у свиноматок проявляється рефлекс нерухомості, саме у цей період вона допускає кнура до парування. При надавлюванні рукою на спину така свиноматка стоїть спокійно.

Питання для самоконтролю?

1. Назвати фактори, які негативно впливають на відтворювальну здатність маток?
2. Що таке фізіологічна і господарська зрілість?
3. Які є стадії статевих циклу?